

Åpningen av den 25. Verneleder-kongress i Oslo
den 23. oktober 1975.

Vi står i dag midt oppe i starten av en offensiv for å bedre arbeidsmiljøet i vårt land. Fra store grupper arbeidstakere stilles krav til bedre vern om helse, sikkerhet og en mer meningsfylt arbeids-situasjon. Det rettmessige ved disse krav er klart for alle. Vi må se i øynene at forholdene på mange norske arbeidsplasser ikke er på høyde med den sosiale, økonomiske og tekniske utvikling for øvrig i samfunnet.

For de politiske myndigheter har arbeidet med spørsmål om arbeidsmiljøet tatt sitt utgangspunkt i Landsorganisasjonens og Arbeiderpartiets Felles-program for et bedre arbeidsmiljø. En hovedoppgave har vært å utarbeide en ny lov om arbeidsmiljø til avløsning av den som nå gjelder. Denne oppgaven er nå på det nærmeste løst. I august i år fremmet Regjeringen en proposisjon om de sentrale bestemmelser i lov om arbeidervern og arbeidsmiljø. Regjeringen vil i løpet av høsten fremme forslag til nye regler om arbeidstid, oppsigelsesvern og Arbeidstilsynet. Det vil også bli fremmet forslag om nødvendige bevilgninger for å sette det offentlige apparat for kontroll og veiledning i stand til å følge opp den nye lovgivningen. Det vil føre til en vesentlig utbygging

av Arbeidstilsynet og Instituttene for Arbeidsforskning. Det er med dette lagt grunnlaget for en bred drøfting i Stortinget av de mål og virkemidler som skal gjelde for arbeidsmiljøet.

De krav den faglige og politiske arbeiderbevegelse har stilt for innsatsen på arbeidsmiljøet, tar sikte på å befeste de rettigheter og goder som er nådd gjennom det tradisjonelle arbeidervern. Lovgivningen skal utvides til å dekke alle de problemer som møter arbeidstakerne på arbeidsplassen. Helsefarlige stoffer og materialer har derfor fått en langt bredere plass enn i den nå gjeldende lov. Det legges også vesentlig mer vekt på de psykiske og sosiale faktorer i arbeidsmiljøet. Loven skal gi grunnlag for økt innsats med sikte på å forebygge både tradisjonelle yrkesskader og mistrivsel og unødig fysisk og psykisk press og slitasje. I arbeidsmiljøet skal en ikke bare se på de enkelte belastende faktorer hver for seg, men også på samspillet mellom dem og dermed på den totale belastning i arbeidsmiljøet.

Loven om arbeidsmiljøet krever en endret holdning. Miljøtiltak må ikke lenger komme som noe ekstra etter at alle andre hensyn er blitt tilgodesett. Hensynet til mennesket og miljøet må bli en integrert del av virksomheten. - Vi har til nå hatt for lett for å godta menneskelig svikt som den viktigste årsak til arbeidsulykker. Arbeidsplasser som er utformet slik at bare ufeilbarlige roboter er sikret mot ulykker, tar nettopp ikke hensyn til menneske og miljø. Den menneskelige faktor må vi alltid regne med. Vi må derfor kreve at arbeidsmiljøet ikke er slik at

menneskelig svikt uvilkårlig fører til tragiske ulykker

Denne Vernelederkongress vil senere drøfte det interne verne- og miljøarbeidet i virksomhetene i lys av den nye lovgivningen. Et av lovens hovedmål er å sikre arbeidstakerne deltakelse og innflytelse ved utformingen av sitt eget arbeidsmiljø.

Grunnlaget for økt innflytelse av arbeidstakerne søkes nettopp oppnådd gjennom det organiserte verne- og miljøarbeidet i virksomheten. Jeg tror det er grunn til å stille forventninger til de resultater som kan oppnås gjennom et slikt samarbeid på den enkelte bedrift. Forbedringer av miljøet vil imidlertid alt overveiende være avhengig av økonomiske ressurser. Det er derfor realistisk å innse de begrensninger som samarbeidet alene representerer for å oppnå et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Uavhengig av de resultater som en kan oppnå gjennom det organiserte verne- og miljøarbeidet har derfor arbeidsgiveren fremdeles et hovedansvar for å oppfylle de skjerpede krav som et fullt forsvarlig arbeidsmiljø krever. Disse krav kan bare oppfylles om virksomhetene viser tilstrekkelig vilje til å stille arbeidsmiljøet på linje med andre investeringer i produksjonen.

Det er reist spørsmål om arbeidsmiljølovens skjerpede krav vil føre til at et utall norske virksomheter må legge ned den dagen loven trer i kraft. Til det er å svare et utvetydig nei. For de aller fleste bedrifter kommer lovens krav slett ikke som noe sjokk. Loven formulerer nettopp de krav de har vært stilt overfor gjennom lengre tid og som de gjennom et planmessig verne- og miljøarbeid har søkt å oppfylle.

De bedrifter som har satt hensynet til mennesket og miljøet nederst - og de bedrifter finnes - vil imidlertid bli stilt overfor en helt ny situasjon.

Vi har dessverre også enkelte bransjer hvor bedriftene ofte både er ressursvake og har store miljøproblemer, men hvor bedriftene også er hjørnesteiner i det lokale arbeidsliv. Disse bedriftene trenger samfunnets støtte. Regjeringen vil derfor gå inn for at det på statsbudsjettet avsettes midlertidige lån, lånegarantier og i begrenset omfang direkte tilskott til eldre og økonomisk svake virksomheter. Vi tar sikte på at disse støttetiltakene skal tre i kraft samtidig med arbeidsmiljøloven. For å stimulere til økt innsats i arbeidet med å bedre miljøet på arbeidsplassene, vil Regjeringen dessuten foreslå at det åpnes adgang til å foreta skattefrie fondsavsetninger til investeringer i arbeidsmiljøet, samtidig som det gis en forholdsvis vid adgang til direkte utgiftsføring av slike investeringer.

Arbeidsmiljøloven vil stille oss overfor store utfordringer som kaller på innsats fra så vel myndigheter som de enkelte virksomheter. Det er viktig at vi tar i bruk all den kunnskap som vi vet eksisterer i arbeidet for et bedre arbeidsmiljø. Verneledernes viktige funksjoner krever god innsikt på flere felter. Jeg håper denne kongressen kan gi deltakerne økt innsikt og inspirasjon som kommer arbeidsmiljøet til gode.

Med dette erklærer jeg den 25. Vernelder-kongress for åpnet.